

Program om Fødevarer

Indledning

I Radikal Ungdom ønsker vi fødevarer, der påvirker klima og miljø i lav grad, og vi ønsker, at alle kan få noget sundt at spise. Det er dog den enkelte borgers ret selv at vælge, hvad man vil have at spise. Borgerne skal derfor have mulighed for at træffe beslutninger på et veloplyst grundlag om, hvordan deres valg af fødevarer påvirker jordens klima og miljø samt deres egen sundhed.

Man kan forebygge mange problemer ved, at der tages stilling til dette, mens man står i supermarkedet. Problemer som klimaforandringer, fedme, overfiskeri, iltsvind og madspild kan i nogen grad afhjælpes ved, at forbrugeren efterspørger produkter, hvor dette er et mindre problem.

Mærkning af fødevarer

Behovet for at forbrugerne spiser sundere og mere miljørigtigt er presserende. Som et socialliberalt parti går vi ikke ind for tvang, men oplysning af forbrugerne, så det gøres lettere for forbrugerne at træffe bæredygtige valg. Derfor ønsker vi en mærkning af fødevarer om deres påvirkning på klima og miljø.

På nuværende tidspunkt eksisterer der en lang række mærkeordninger. Mange af dem er ukendte i den brede befolkning og giver derfor ikke den hjælp til forbrugerne, som de er tiltænkt. Vi ønsker en simplere ordning, hvor det er lettere for forbrugeren at gennemskue, hvordan deres valg påvirker klima og miljø.

Radikal Ungdom ønsker derfor, at der på europæisk plan gennemføres en ensretning af mærkningerne efter forbillede fra de energimærker, som vi kender fra fx hvidevarer, på en skala fra A til F. Radikal Ungdom mener, at det bør være obligatorisk for samtlige fødevarerproducenter at tilslutte sig mærkeordningen, således at det altid er muligt for forbrugeren at træffe et aktivt valg på et oplyst grundlag.

Den nye mærkeordning skal kun gælde for fødevarer og ikke andre produkter, hvor nogle af de samme mærker bruges- som for eksempel kosmetik. Disse produkter er noget sværere at lave den foreslåede mærkeordning for. Derfor ønsker vi, at andre produkter end fødevarer mærkes som hidtil.

Klimamærket skal oplyse forbrugeren om, hvor stor en klimapåvirkning den enkelte fødevarer har. Mærket skal vurderes efter CO₂-ækvivalenter udledt i forbindelse med produktion og transport til salgsstedet. Derved giver det et billede af, hvor stort et klimaaftryk forbrugernes spisevaner har, samt hvilke fødevarer der er bedst at købe, hvis man ønsker at handle klimaansvarligt. Samtidig håber vi at den øgede forbrugeropmærksomhed på emnet, vil få virksomheder til at være mere opmærksomme på den måde, de producerer deres varer.

Miljømærket skal ligesom klimamærket oplyse forbrugeren om, hvor stor en påvirkning varen har. Her bliver påvirkningen dog målt ud fra andre parametre, som f.eks. udledning af kvælstof i forbindelse med landbrug. På denne måde kan forbrugeren skelne mellem klima- og miljøpåvirkning, da disse to emner i nogle tilfælde kan være i modstrid. For eksempel udleder økologiske fødevarer typisk flere drivhusgasser. Dermed kan man vælge den vare, der bedst opfylder begge behov.

Til sidst ønsker vi en samlet database, hvor det vil være muligt for forbrugeren at slå en hvilken som helst fødevarer op, og deri se detaljerne ved dens mærkning. Til denne hjemmeside ønsker vi også en app, på linje med forbrugerrådet Tænk's kemi-lup, som kan bruges til at scanne mærket og finde informationerne hurtigt.

Klimaafgifter på fødevarer

En stor mængde af den danske udledning af drivhusgasser kommer fra landbrug, som er den tredjestørste sektor efter energi og transport. På verdensplan kommer 24% af udledningen fra land- og jordbrug.

Kød, og især oksekød, udleder flest drivhusgasser per produceret kilogram. Salget af kød er hverken steget eller faldet i løbet af de sidste 10 år, og derfor må vi for at beskytte klimaet, prøve at adfærdsregulere den enkelte dansker til at købe mere klimavenligt mad.

Derfor ønsker Radikal Ungdom at påføre varer en klimaafgift, sat efter mængden af CO₂-ækvivalenter, som produktionen og salget af varen udleder. Afgiften skal være koblet op på klimamærket, så fødevarer med bedst kategori ikke pålægges en afgift, mens afgiften skal være høj på de mest klimabelastende fødevarer. Indtjeningen fra afgiften skal bruges på at sænke andre afgifter, der er til hinder for den grønne omstilling, og eventuelt på at sænke personfradraget.

Vi mener at en sådan afgift er berettiget, selvom den kan ramme socialt skævt. Der er også grønne afgifter på andre ting som transport og energi, så det giver ikke mening at fritage fødevarer. Klimaproblemet er for stort til, at der ikke arbejdes hårdt på en nedbringelse af udledningen fra alle sektorer.

Fiskeri

Radikal Ungdom mener, at vi sagtens kan stille større krav til fiskeriet generelt. Konkret vil vi sørge for at fiskeriet har det mindst mulige miljømæssige aftryk, samtidig med at vi sikrer gode vilkår for de involverede.

Det vil vi gøre gennem flere forskellige tiltag. For det første mener vi, at det er vigtigt at sikre en stabil fiskebestand; både af hensyn til fremtidens erhverv og til den generelle biodiversitet. Dette skal dog ske så skånsomt som muligt overfor befolkninger, der er afhængige af fiskeri som primær kilde til mad. Konkret ønsker vi at udføre dette ved regulering og kvoter, der først og fremmest tager højde for bæredygtigheden i fiskeriet og derefter erhvervslivets sundhed. Fremtidens biodiversitet og mulighed for fiskeri er vigtigere end nutidens

indtægter. Derfor ønsker vi forbud mod fiskeri af alle arter, der på nuværende tidspunkt oplever en markant nedgang i bestanden som følge af menneskeligt fiskeri.

Derudover ønsker vi, at fiskeri skal foretages med henblik på at beskytte havmiljøet mest muligt. I dag skader uansvarligt fiskeri havet på flere forskellige måder. For det første, skader uansvarligt trawlerfiskeri havbunden, idet havbunden rives op og fiskenes levesteder ødelægges. Derfor ønsker vi at sætte større krav til fiskerne, så de bruger trawlere, der er mere skånsomme over for havbunden. Disse findes, men er ikke lige så effektive og fravælges derfor ofte af fiskerne. Derudover estimeres det, at der på verdensplan dør 300.000 delfiner, marsvin og andre små hvaler om året som følge af fangst i stornet, hvorfra de ikke kan undslippe og derfor drukner. Derfor ønsker vi at gøre det lovpligtigt, at fiskere bruger net specifikt designet til deres fangstfisk, som godt nok er mindre effektive, men mere skånsomme over for miljøet. Slutteligt ønsker vi at oprette zoner rundt om fiskenes gydesteder, hvori fiskeri skal være fuldstændig forbudt, for at sikre at fiskebestanden forbliver stabil.

Selvom det er høje krav at stille, mener vi ikke, at det er for høje krav at stille til fiskeriet. Vi ønsker at indføre disse krav snarest muligt og for alle fiskere i dansk farvand med øjeblikkelig effekt. Danske fiskere er privilegerede, har god mulighed for at være foregangsland på området og derved vise de mindre privilegerede lande vejen. Danmark bør også presse på for, at EU hurtigst muligt lever op til de ovenfor nævnte krav. I fremtiden ønsker vi dog også at indføre disse sanktioner på internationalt plan, da fisk over hele verden er udrydningstruede.

Sundhed

Det danske nøglehulsmærke som koncept bør gennem EU udbredes i hele det europæiske fællesskab, således at alle produkter i EU, der lever op til en række fastlagte kriterier får det samme logo. Nøglehulsmærket har været en stor succes og har vist sig godt til at guide de nordiske forbrugere. Derfor kan det med fordel udbredes i hele Europa til gavn for hele kontinentets folkesundhed.

Madspild

Danskerne smider hvert år mange tons mad ud, der ellers kunne være spist. Det kan både mærkes på den enkeltes økonomi og på, hvor meget vi forurener. For at mindske dette skal både virksomheder og forbrugere lave nogle ændringer, men det skal hovedsageligt ske ved, at man informerer folk om konsekvenserne af madspild frem for tvang.

En stor del af spildet sker allerede inden forbrugerne har købt maden og fået den med hjem, da virksomheder står for en stor del af problemet. En del af det kan man komme til livs ved at informere virksomheder om muligheden for at undgå dette, uden at det går ud over deres indtægter.

Her kan vi kigge på andre tiltag eller ideer, der allerede er i dag, som endnu kunne skaleres meget. Det kunne eksempelvis være Too Good To Go (TGTG), hvor nogle virksomheder efter

lukketid sælger de varer, der ellers skulle smides ud til en billigere pris i en samlet pose, eller WeFood der er startet af Folkekirkens Nødhjælp, som sælger fødevarer med beskadiget emballage. Vi tror på, at mange virksomheder af sig selv vil gå med ind i kampen imod madspild, selvom der til at starte med kunne være en indfasningsperiode, hvor man statsligt støttede projekter og idéer som de to ovenstående eksempler.